

חוברת תלמיד • קריאה והבנה • עולים (עברית בניקוד + מילון)

מצלמים פחות, רואים יותר: צילום

אין המצלמה רואה אור, מה יואב למד בנגרייה של סבא, כללי הפריים שעובד, והאם עריכה היא שיפור או שקר – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

שם:

כיתה:

תאריך:

טקסט ושאלות

- 10 הטקסט: פריים שעובד: אין מצלמים תמונה טובה
- 11 חלק א' – שחייה על פני השטח
- 12 חלק ב' – צלילה
- 14 חלק ג' – מעמקים
- 16 בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה
- 2 מפתח תשובות למורה

כלים לקריאה

- 6 דף האסטרטגיות
- 7 מפת הצלילה
- 8 סימניות לגזירה
- 9 כרטיסי מילים לקיפול

איה משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוזרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

עולים

עובד גם בשחורלבן

ניסוח לבנים ולבנות

להדפסה

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות

מהדורה למורה – עולים. כאן מרוכז כל מה שצריך לפני השיעור: מטרות, מערך ל-45 דקות, גרסה קצרה, חיבור למודלים של חוסן, טיפים ומפתח תשובות. אפשר להסיר את הדפים האלה לפני צילום החוברת לתלמידים.

מטרות השיעור

- להבין איך אור, צמצם, מהירות תריס ורגישות ISO משפיעים על התמונה, ולאחר מידע בטקסט מידעי ובטבלה.
- לעקוב אחרי שינוי של דמות בסיפור ולהבין מה הופך תמונה אחת לסיפור: מבט, סבלנות ואור.
- לזהות מבנה טיעון (טענה, נימוקים, טענת נגד ומענה, מסקנה) ולגבש עמדה מנומקת ומכבדת על עריכת תמונות, תוך שמירה על פרטיות ועל כבוד לכל גוף ולכל פנים.

גרסה קצרה – 10 דקות

קוראים יחד את פסקת הנגרייה מסיפורו של יואב ועוצרים על המשפט 'אור לא מחפשים, מחכים לו'. כל תלמיד/ה מצלם/ת חפץ אחד בכיתה פעם אחת בלבד, אחרי סריקת ארבע הפינות, ומספר/ת לזוג מה ראה/תה לפני הלחיצה. מסיימים במשפט 'מצלמים פחות. רואים יותר.' ובכרטיס יציאה אחד.

שאלת פתיחה לכיתה

חשבו על תמונה אחת ששמורה אצלכם בטלפון או בזיכרון, חזכרו בדיוק למה צילמתם אותה. מה הופך אותה לחשובה יותר מכל השאר: האור, הרגע או הסיפור שמאחוריה?

מהדורה למורה

מהדורה למורה - מערך ומפתח תשובות (המשך)

חוסן ומבט: גש"ר מאח"ד • עש"ן ד"ק • מעש"ה

עש"ן ד"ק מתאים לרגע שבו תלמיד/ה מקבל/ת תגובה פוגענית על תמונה ששיתף/ה או מרגיש/ה רע מהשוואה לתמונות ערוכות: ע - עצור, ש - שרירים (מכווצים ומשחררים אגרופים לאט), נ - נשימה (שאיפה איטית ונשיפה ארוכה), ד - דיבור עצמי ('אני אוהב/ת לצלם, וזה שלי'), ק - קדימה (צעד קטן אחד, למשל לצאת לצלם משהו אהוב). מעש"ה מנחה איך לעזור לחברה/ה במצב כזה: מ - מחויבות 'אני כאן איתך', ע - עידוד לפעולה (משימה קטנה עכשיו), ש - שאלות (מה קרה? מה עוזר לך?), ה - הבניית רצף (מה קרה, מה עכשיו ומה הלאה). בגש"ר מאח"ד הצילום עצמו הוא ערוץ התמודדות: דמיון ויצירה (לראות פריימים), גוף (לשבת ולחכות לאור), שכל (להבין את המשולש), רגש, אמונה וערכים (כבוד ואמת) וחברה (לשאול לפני שמצלמים). קיבלתם תגובה פוגעת על תמונה ששיתפתם, או שהשוואה לתמונות ערוכות ברשת מכבידה עליכם? עש"ן ד"ק: עוצרים ואומרים "עצור!", מכווצים ומשחררים אגרופים, נושמים לאט - ואז דמיון מודרך וקשב: חוזרים לצלם את מה שאתם אוהבים. תמונה ערוכה היא לא מראה; אם זה חוזר ומכביד - מדברים עם מבוגר/ת שסומכים עליו/ה או עם היועצת.

מערך שיעור - 45 דקות

דקות	שלב	מה קורה
5	פתיחה וצלילה ראשונה	שאלת הפתיחה: תמונה אחת שזוכרים בדיוק למה צילמנו. הצגת שלוש רמות הצלילה: פני המים, מתחת למים, המעמקים. הצגת שקופית הפתיחה ותזכורת פרטיות: מצלמים חפצים, מקומות, אור וידיים, ואנשים רק ברשותם.
10	משולש החשיפה	קריאת הטקסט המידעי והטבלה, עם הטלפון והמצלמה פתוחה. תחנת עצירה אחרי פסקת הצמצם: מוצאים נושא (חפץ או מקום) ושואלים איזה רכיב יפתור את הבעיה. מענה על שאלות מהטקסט והטבלה.
10	הפריים האחרון של יואב	קריאה בקול או בזוגות. עצירה אחרי שבוע 'עשר תמונות ביום': מה גילה יואב? דיון קצר: למה חיכה לאור בארבע ועשרים ושתיים, ומה פירוש 'מצלמים פחות. רואים יותר'.
7	פריים שעובד	הצגת ארבעה כללים: שלישים, קווים מובילים, מסגור, בדיקת רקע (סריקת ארבע הפינות). תרגיל קצר: כל זוג מצלם חפץ אחד מהקלמר פעמיים, לפי הכללים ונגדם, ומשווה.
9	עריכה - שיפור או שקר?	קריאת הטקסט הטיעוני, מיון משפטים לטענה, נימוק, טענת נגד ומסקנה. בירור ציר שלוש השאלות וכלל 'האמת של הרגע'. דיון מאוזן ומכבד, בלי שיפוט של מי שמתמשים בפילטרים ובלי תיאור מראה. הקראת המשפט: כל גוף וכל פנים ראויים לכבוד; תמונות ערוכות הן לא מראה.
4	סיכום וכרטיס יציאה	כל תלמיד/ה ממלא/ת כרטיס יציאה אחד. תזכורת: אם השוואה לתמונות ברשת מכבידה, אפשר לפנות למבוגר/ת שסומכים עליו/ה או ליועצת.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

טיפים להנחיה

- אסטרטגיות קריאה בשלוש עומקים: לפני הקריאה – מציצים בכותרת, בטבלה ובאיור ומנחשים על מה הטקסט; במהלך הקריאה – עוצרים בתחנות העצירה, מסמנים מילים חדשות ומחפשים מילות קישור; אחרי הקריאה – עונים בשלוש רמות: פני המים (מה כתוב), מתחת למים (בין השורות: מבנה, כוונה, מילים) והמעמקים (דעה, חוויה אישית ויצירה).
- פרטיות ובטיחות במשימות צילום: מצלמים חפצים, מקומות, אור וידיים בלבד. לא מצלמים אנשים בלי רשותם, לא משתפים תמונות של חברים וחברות לכיתה בלי הסכמה, ולא מעלים תמונות מהשיעור לקבוצת הכיתה או לרשתות החברתיות. התרגולים נעשים עם הטלפון של התלמידים רק אם הדבר תואם את נוהלי בית הספר; אפשר גם לצייר את הפריים במחברת.
- רגישות ומרחב בטוח: חלק מהתלמידים והתלמידות עשויים להיות רגישים לנושא המראה. אין להשוות בין תמונות של תלמידים או בין גופים, אין לתאר גופים או 'פגמים', ומדברים רק על 'תמונה ששונתה' ועל 'מראה שלא קיים במציאות'. השיעור הוא תמיכה ולא טיפול: כל דאגה לגבי תלמיד/ה – מפנים ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

הכוונה לשאלה הפתוחה – עולים

בטקסט לעולים מחפשים הבנה של ארבעה כללים פשוטים: שמים את הדבר בצד ולא במרכז, קו מוביל לדבר, חלון או דלת הם מסגרת, ובודקים את הרקע. בשאלה הפתוחה מקבלים משפט פשוט בעברית, וגם מילים בשפת האם: למשל 'אני מצלם/ת כוס של סבתא, כי היא מזכירה לי את הבית'. מעודדים לצלם חפץ או מקום ולספר עליו, לא אנשים בלי רשות.

מפתח תשובות למורה – עולים. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

שאלה	תשובה
1	ב. על קו
2	א. שביל או גדר
3	ג. אנשים
4	1. נכון 2. לא נכון 3. נכון 4. לא נכון
6	„בודקים את הרקע ואת ארבע הפינות...”
7	כוס על שולחן ← מצלמים; חלון ואור ← מצלמים; ילד ברחוב ← לא בלי רשות; חברה מהפיתה ← לא בלי רשות
8	1-ב, 2-ד, 3-א, 4-ג

כלים לקריאה

דרך האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

אחרי הטקסט

מספרים במילים שלי
מה קרה בהתחלה, באמצע ובסוף?

מה הרגשתי?
מה אהבתי בסיפור?

מה לומדים?
מה אני לוקח/ת איתי?

בזמן הטקסט

מסמנים מילה קשה
עיגול סביב מילה שלא הבנתי.

עוצרים וחושבים
מה קרה עד עכשיו?

מדמינים
איך זה נראה? מה הדמות מרגישה?

לפני הטקסט

מסתכלים על הכותרת
על מה הסיפור? מה אני כבר יודע/ת?

מסתכלים בתמונה
מה רואים? מה זה מספר לי?

מנחשים
מה לדעתך יקרה בסיפור?

מקרא סימנים בעיפרון

מתחבר אליי

מפתיע אותי

לא הבנתי

משפט חשוב

מילה לא מוכרת

רשימת בדיקה לקורא/ת

- ☐ קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט
- ☐ קראתי את כל הטקסט עד הסוף
- ☐ סימנתי מילה שלא הבנתי
- ☐ קראתי שוב את מה שלא היה ברור

המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

מעמקים

חושבים, מביעים דעה ויוצרים

צלילה

מסיקים, מקשרים ובדקים מילים ומבנה

שחיה על פני השטח

מוצאים מידע שכתוב בטקסט

סוג הטקסט: טקסט קצר בנקודה

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
רשת	grid	
שביל	path	
גדר	fence	
רקע	background	
רשות	permission	
קו	line	
מובילים	lead	

כלים לקריאה

סימניות לגזירה

גזרו לאורך הקו המקוקו ✂

המעמקים

מעבר לשורות

- מה אני חושב/ת?
- מה הייתי עושה?
- מה למדתי?

השאלה שלי: 🖋

מצלמים פחות, רואים יותר: צילום
עולים ●

צלילה

בין השורות

- למה זה קרה?
- מה הדמות מרגישה?
- מה פירוש המילה?

השאלה שלי: 🖋

מצלמים פחות, רואים יותר: צילום
עולים ●

פני המים

כתוב בטקסט

- מי בסיפור?
- מה קרה?
- איפה ומתי?

השאלה שלי: 🖋

מצלמים פחות, רואים יותר: צילום
עולים ●

כלים לקריאה

פרטיסי מילים לקיפול

גזרו כל פרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות. ✂

grid	רשת
path	שביל
fence	גדר
background	רקע
permission	רשות
line	קו
lead	מובילים
window	חלון

פריים שעובד: איך מצלמים תמונה טובה

לפני הקריאה

סוג הטקסט: טקסט קצר בניקוד. מה אתם אוהבים לצלם? מה יש, לדעתכם, בתמונה טובה?

הניחוש שלי:

מילון קטן

רשת

grid

שביל

path

גדר

fence

רקע

background

רשות

permission

קו

line

הערות שלי

1 לפני שמצלמים, מסתכלים טוב.

2 בטלפון יש רשת: שלווה על שלווה.

3 שמים את הדבר החשוב על קו, לא באמצע.

4 שביל או גדר מובילים את העין אל הדבר החשוב.

תחנת עצירה: עצרו רגע: מה קרה עד כאן? מה

לדעתכם יקרה עכשיו?

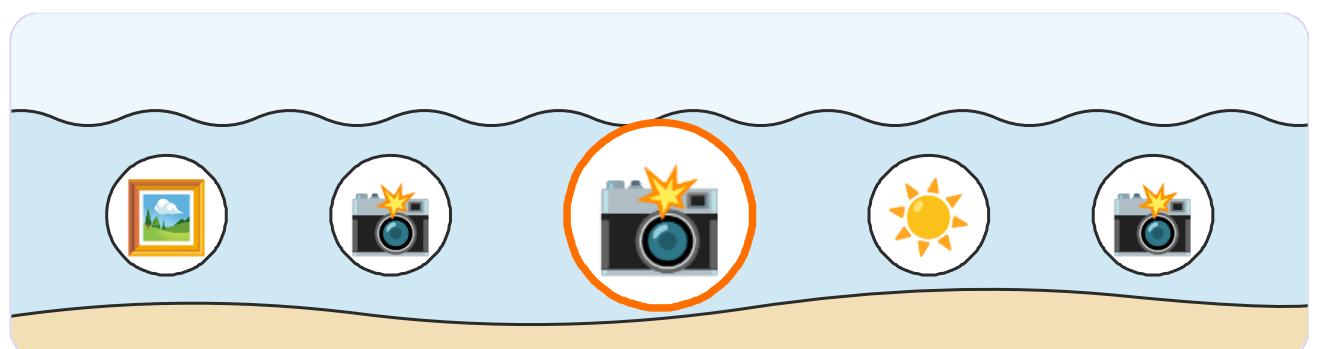
5 חלון או דלת הם מסגרת יפה לתמונה.

6 בודקים את הרקע ואת ארבע הפינות.

7 מצלמים חפץ או מקום. לא מצלמים אנשים בלי

רשות.

8 צלמו משהו שמזכיר לכם את הבית, וספרו עליו.

שאלות לפי עומק • עולים

שם:

פְּרִיִּים שְׁעוּבָד: אִיךָ מְצַלְמִים תְּמוּנָה טוֹבָה

חלק א' – שחיה על פני השטח

בואו נמצא מידע בטקסט!

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

1

איפה שמים את הדבר החשוב?

א. באמצע

ב. על קו

ג. בפונה

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

2

מה מוביל את העין?

א. שביל או גדר

ב. רעש

ג. חושך

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

3

את מי לא מצלמים בלי רשות?

א. חפץ

ב. מקום

ג. אנשים

בדיקת פרטים

פני המים • כתוב בטקסט

4

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	נכון ✓	לא נכון ✗
בטלפון יש רשת: שלושה על שלושה.	☐	☐
שמים את הדבר החשוב באמצע.	☐	☐
חלון או דלת הם מסגרת יפה לתמונה.	☐	☐
מצלמים אנשים בלי רשות.	☐	☐

שאלות לפי עומק • עולים

פְּרִיִּים שְׁעוּבָד: אֵיךְ מְצַלְמִים תְּמוּנָה טוֹבָה (המשך)

שם: _____

אוצר מילים בהקשר

פני המים • כתוב בטקסט

5

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

מחסן מילים: גֶּדֶר רְשׁוּת רָקַע יָם

1. שָׁבִיל אוּ _____ מוֹבִילִים אֶת הָעֵין.

2. בּוֹדְקִים אֶת ה־ _____ וְאֶת אַרְבַּע הַפִּינוֹת.

3. לֹא מְצַלְמִים אֲנָשִׁים בְּלִי _____.

חֶלֶק ב' - צִלִּילָה

עֲקֹשׂוּ נְחָשׁוּב וְנָבִין יוֹתֵר.

סימון בטקסט

צלילה • בין השורות

6

מסמנים בטקסט

• סִמְנֵנוּ בְּצֹהֵב אֶת הַמִּשְׁפָּט עַל הָרֶשֶׁת בִּטְלָפוֹן.

• סִמְנֵנוּ בִּירוֹק אֶת הַמִּשְׁפָּט עַל אֲנָשִׁים וְרִשּׁוֹת.

• לַחְצוּ עַל הַמִּשְׁפָּט שְׂאוֹמֵר מָה בּוֹדְקִים לִפְנֵי הַצִּלוּם.

מיון וארגון

צלילה • בין השורות

7

מָה מְצַלְמִים? וּמָה לֹא מְצַלְמִים בְּלִי רִשּׁוֹת? (מֵיָּינוּ: סִמְנֵנוּ ✓ בְּעֻמּוּדָה הַמְתַּאֲיָמָה)

הפריט	מְצַלְמִים ✓	לֹא בְּלִי רִשּׁוֹת ✗
כּוֹס עַל שׁוֹלְחָן	☐	☐
חֵלּוֹן וְאוֹר	☐	☐
יֶלֶד בְּרוֹחוֹב	☐	☐
חֶבְרָה מֵהִפּוֹתָה	☐	☐

שאלות לפי עומק • עולים

פריים שעובד: איך מצלמים תמונה טובה

(המשך)

שם: _____

קישור מושגים

צלילה • בין השורות

8

מתחו קו בין המילה לפירוש

corner .א	●	●	1. חלון
window .ב	●	●	2. דלת
object .ג	●	●	3. פינה
door .ד	●	●	4. חפץ

מארגן גרפי

צלילה • בין השורות

9

כתבו 3 כללים לתמונה טובה מהטקסט. כתבו מה אתם מצלמים.

מה אני מצלם/ת?	כלל לתמונה טובה

שאלות לפי עומק • עולים

פְּרִיִּים שְׁעוּבָד: אֵיךְ מְצַלְמִים תְּמוּנָה טוֹבָה

(המשך)

שם: _____

חלק ג' - מעמקים

עכשיו תורכם: מה אתם חושבים ומרגישים?

העברה למקרה חדש

המעמקים • מעבר לשורות

10

מה דניאל יכול לעשות? מה הוא יכול לצלם?

מקרה לבחינה: דניאל בשוק

דניאל עולה חדש. הוא רוצה לצלם את השוק ליד הבית. בשוק יש הרבה אנשים.

פתיחה ונימוק

המעמקים • מעבר לשורות

11

השלימו: אני מצלם/ת את _____, כי זה מזכיר לי את הבית. בתמונה יש _____.
(אפשר לכתוב גם בשפה שלכם.)

כלי חוסן

המעמקים • מעבר לשורות

12

כשמתגעגעים הביתה, אפשר להיעזר בדמיון (ערוץ הדמיון בגש"ר מאח"ד).
הסתכלו על תמונה מהבית. כתבו: מה אני רואה? מה אני מרגיש/ה?

שאלות לפי עומק • עולים

פְּרִיִּים שְׁעוּבָד: אֵיךְ מְצַלְמִים תְּמוּנָה טוֹבָה

(המשך)

שם:

שיח בכיתה

המעמקים • מעבר לשורות

13

מעגל שיח

- יואב גילה שששהוא לא יכול היה ללחוץ, הוא התחיל לראות. האם גם אצלכם מגבלה (זמן, כלים, חוקים) שיפצה פעם תוצאה? ספרו על דוגמה אחת.
- המשפט 'מי שמבין אור מפסיק לקוות לתמונה טובה ומתחיל לייצר אותה' נכתב על צילום. האם הוא נכון גם במיומנות אחרת שלכם, כמו ספורט, נגינה או בישול? איך עוברים ממזל לשליטה?

ייצוג חזותי

המעמקים • מעבר לשורות

14

ציירו רשת שלוש על שלוש. ציירו בה תמונה: הדבר החשוב על קו, לא

באמצע.

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

עוד לא	בערך	בטוח/ה	
			אני יודע/ת מה זה רשת בטלפון.
			אני יודע/ת לשים את הדבר החשוב על קו.
			אני יודע/ת לבקש רשות לפני שמצלמים אנשים.

כרטיס יציאה

מצלמים פחות, רואים יותר: צילום • עולים

שם:

כיתה:

תאריך:

1. מילה חדשה שלמדתי: _____

2. כלל אחד לתמונה טובה: _____

3. מחר אני אצלם את _____

כמה נהניתי מהטקסט? 1 2 3 4 5

בודקים את עצמנו + כְּרִטִּיס יְצִיאָה

בודקים את עצמנו + כְּרִטִּיס יְצִיאָה (המשך)

יצרה: רוית ראש בן ישי

לצלול פנימה • מצלמים פחות, רואים יותר: צילום • חוברת תלמיד

לעולים

